

la tribuna

El dia després

El 30 de març l'excap de Govern Jaume Bartumeu publicava un article al Diari sota el títol 'Caldrà fer front al forat econòmic.' Comparteixo gran part del seu discurs

ÒSCAR RIBAS REIG

Excap de Govern

El dia 30 de març a la secció *La Tribuna* d'aquest Diari l'excap de Govern Jaume Bartumeu Cassany publicava un article, sota el títol *Caldrà fer front al forat econòmic*. Comparteixo gran part del seu discurs:

"1. Andorra ha estat vivint per damunt les seves possibilitats.

2. Per sortir del pou on hem caigut necessitarà recuperar un bon nivell de creixement.

3. L'alternativa ja no es pot situar entre una política de contenció de la despesa i una política totalment diferent, d'obrir les portes d'una caixa que està buida."

L'escriptor francès i economista Jacques Attali escrivia, en un article publicat al diari *La Vanguardia* del dia 23 de març, sota el títol *Què en naixerà?*, que "el pitjor no pot ser predit. I per apartar aquest escenari cal mirar a la llunyania, cap endavant i cap enrere, per comprendre el que està en joc".

Que Andorra darrerament ha estat vivint per damunt les seves possibilitats és un fet demostrable. L'any 1973, l'*estudi Bricall* (un exemplar del qual el Consell General va fer arribar a cada casa) ens advertia que el model econòmic no suportaria un creixement demogràfic excessiu i sobretot una crisi internacional forta. El mateix any, un estudi molt complet de la Compagnie Nationale d'Aménagement de la Région du Bas Rhône et du Languedoc, indicada pel Copríncep francès a sol·licitud del Consell General quan en seu parlamentària es discutia els límits de creixement. En una de les seves múltiples conclusions deia, i cito literalment: "*Il est évident que le rythme très élevé de croissance démographique enregistré en Andorre depuis 20 ans ne peut se poursuivre indéfiniment ne serait-ce qu'il n'y aurait plus de place. Toutefois bien avant d'atteindre cette limite physique, les problèmes d'encombrement sont*

tels que l'existence d'un plus grand nombre de personnes sur le même espace serait socialement impossible." Em permeto emfatitzar sobre "socialment impossible". Per a mi el problema del creixement sense sostre és més social que econòmic.

I la Compagnie Nationale fa la seva proposta del límit màxim òptim de població permanent a Andorra en 60.000 persones. Actualment estem sobre els 80.000. Quant a la població flotant, l'informe afirma que "*le doublement de la capacité hôtelière comme limite correspondant à 18.000 chambres et la population de pointe serait alors de 150.000 personnes chiffres qui peuvent être considéré comme une limite absolue de la capacité d'accueil de l'Andorre*". Insisteixo amb el límit absolut. I conclou que, si sobrepassa aquestes quantitats, Andorra tindrà grans problemes.

També podem recórrer al sistema comparatiu amb els altres tres microestats d'Europa. Utilitzo dades de l'Atlas Mundial de Dades <https://knoema.es>. A final dels anys seixanta els quatre petits estats d'Europa, Andorra, Liechtenstein, Mònaco i San Marino, teníem un nombre d'habitants inferior als 20.000, tret de Liechtenstein, que els excedia lleugerament. En tant que els altres tres microestats han anat creixent de manera gradual, de 15.000 a 20.000 habitants en 50 anys, en el mateix període Andorra ha augmentant en aproximadament 60.000.

Pel que fa al producte interior brut (PIB), quan Andorra registra prop dels 80.000 habitants, els altres tres microestats, els tres, es mouen prop dels 25.000. Segons l'Atlas Mundial el PIB d'Andorra per a l'any 2018 seria més o menys de 42.000 dòlars USA *per capita*, quan l'any 2006 superava els 48.000 dòlars. A Mònaco, amb un

territori de dos quilòmetres quadrats, el seu PIB se situa prop dels 185.000 dòlars USA, a Liechtenstein, en més de 165.000 dòlars USA, i a San Marino, el mateix que Andorra, de l'any 2006, prop dels 48.000 dòlars USA, per tant superior al d'Andorra avui. Són dades que haurien de fer reflexionar, i no solament reflexionar, sinó que caldrà actuar. Ens hi va la sostenibilitat del país, a més que aquest desfasament entre població i els recursos generats facilita l'augment de l'índex de pobresa, dificulta la mobilitat social, la qual cosa és una amenaça real a la convivència ciutadana.

Ben cert que amb un sentit de responsabilitat i solidaritat sortirem més enfortits d'aquest moment crític, però no servirà de res si no aprofitem l'oportunitat que aquest daltaiba mundial ofereix. A partir d'ara, res serà igual. Hi haurà un abans i un després, i com diu Jacques Attali en l'esmentat article, hi haurà presumiblement un canvi d'hàbits i "deixarem de comprar frenèticament coses inútils i es produirà una volta cap a l'essencial, que és fer un millor ús del temps que disposem en aquest planeta, que aprendrem a valorar com un bé escàs i preciós. El nostre paper consisteix a fer possible que aquesta transició sigui el menys accidentada possible en lloc d'un camp de ruïnes". Hi ha múltiples raons per pensar que al final de la crisi sanitària el món no tornarà a la situació anterior. Experts (Laboratori Europeu d'Anticipació Política, butlletí de 15 del març del 2020) preveuen entre els seus efectes una mobilitat reduïda, crisis en el turisme, economia verda, virtualització de l'economia, la reforma radical del sistema financer internacional, la pertorbació del sistema bancari europeu, el final del liberalisme, etcètera, fins arribar a l'estabilització l'any 2030.

Participo en l'opinió de l'excap de Govern que les mesures urgents "en aquests dos mesos han de servir per compensar la caiguda brutal i sobtada dels ingressos, tant de les famílies com els de les empreses i professionals autònoms". Jo diria encara més, ha de ser prioritària la salvaguarda de la cohesió social. Complicat, sí, amb els pocs recursos de què disposa l'Estat. És clar que serà complicat, i és més que possible que necessitem ajuda externa. Una vegada més en la nostra història es demostrarà la idoneïtat per a un petit estat del sistema de Copríncepat.

Sembla obvi que superada amb èxit aquesta crisi sanitària, s'imposa una àmplia reflexió per, en el més curt termini possible, reflotar l'economia que quedarà malmesa, però particularment caldrà un debat públic per dissenyar per a mitjà i llarg termini un projecte de nou model econòmic. No voldria que se'm mal interpretés. Quan parlo de nou model, no vull dir que cal desguarnir l'actual model. Al contrari, cal potenciar-lo en el que es pugui i ha d'ocupar el lloc que li pertoca en el nou. El que vull dir és que desgraciadament no podrà assolir com fins ara el paper de motor de l'economia andorrana. És evident que malgrat pugui seguir sent una font de riquesa important per al sector privat no podrà contribuir en la mesura que ho ha fet fins ara, a les arques de l'Estat. La seva contribució raonable ja no serà suficient per garantir el servei a la ciutadania que requereix l'estat del benestar.

Però en aquestes circumstàncies el major repte serà mantenir viva la facultat del raonament per assajar, amb la major perspectiva possible, implementar a curt termini mesures provisionals urgents, diferents de les de mitjà i llarg termini, també urgents.